

VAITKOS Kėstotis

Šiauliū „Saulaukė“ Dėdiuoja Soeiga

Lapkrėtė 29 dėina Žemaitiu kultūras draugėjė „Saulaukis“ sosėrinka Šiauliū istuorėjės muziejou – vīka Dėdiuoja Soeiga. Vo ka draugėjės rėkalū aptarėms bova so paskaituoms, paruoduoms ė žemaitėška raga gausmo – sosėspėitė ė gīvs kelms šiaulėškiu prieteliu.

ATASKAITĖNĖ

„Saulaukė“ Dėdiuoja Soeiga vīkst kas ontrė metā. Ė šin karta draugėjės pėrmėninks Pabrieža Jūzaps gava atsėskaititė – kas bova padėrbta par do meto. Ė patvėrtintė sava teigėni: „Saulaukis“ sava darbās iruodė, ka žemaitė ėr tauta, katra laikuos ont trėjės pamatėnės kūlės – istuorėnė žemė,

savėtās papruotės ė gīvo žemaitiu kalbo.

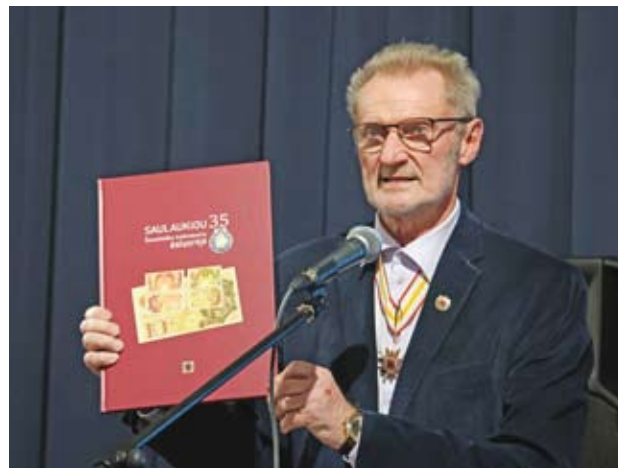
Pats svarbiausis darbs par tus do metus bovės draugėjės 35-metė mėnavuojėms. 2024-ās bova ėšlėsta kninga „Saulaukiou 35: Žemaitėšku kalėnduoriu ėstuorėjė“, ėšstatita vėsū 35 „Saulaukė“ ėšlėstū žemaitėšku kalėnduoriu paruoda.

1236 metu rogsiejė

22 d. žemaitė laimiejė Saulės mūši. Šiauliūs ton dėina dabā būn Miesta švėntė. Ė „Saulaukis“ žīgioun garbinguo kolonuo so vėsās ligė. No žemaitems dā svarbesnė esonti Lėipas 13-uoji – Dorbės mūšė dėina. 2024 m. ton dėina „Saulaukis“ bova Telšiūs – vīka 11-asis Žemaitiu kultūras draugėjės sovažiavėms. Vo 2025-ās apėntās Tel-

2025-ėijė – Žemaitės ė Višinskė Puovėla metā.

„Saulaukė“ pėrmėninks Pabrieža Jūzaps.

Senuobėni raga pot Čekavičios Marėjos.

Vėsė sotartėnā pritar „Saulaukė“ ataskaitā...

Ekslibrisu paruoduo „Kėlk ėr kelk“, skėrtuo Višinskiou.

Ekslibrisu katalogs (Šiaulė, 2025 m.).

šiūs – bova atėdėngts paskotėnis, devintās, Dėdiuosės Žemaitiu sėinas kūlis, skėrts Vasarė 16-uosės Aktou, – „MONARCHIJA – RESPUBLIKA?“. Jug galotėnis Akta teksts bova sorašits telšėškė Narutavičiaus Stanisluova – so teigėnio, ka Lietova būs ne monarchėjė, vo respublika...

2024-ūsūs 13 Žemaitėjės savėvaldībiu bova paskelbosės Žemaitėška rašta metās – Šiauliū miests ė Šiauliū rajouns so kėtuoms ligė! Šiauliū akademėjuo vīka žemaitėška rašta pamuokas, vo Šiauliū istuorėjės muziejou – Pabriežas Jūzapa i

žemaitiu kalba ėšvers-tuos kningas „Mažasis princos“ skaitimā.

Lapkrėtė 12 d. Seimė vīka konferėncėjė – ė priijmta rezoliucėjė diel Žemaitėjės istuorėnė regėjuona ėteisėnėma. Ton klausėma kel vėsa Žemaitiu kultūras draugėjė so pėrmėninko Žebrauskio Algėrdo prišakie, vo Pabriežā ožvės rūp žemaitiu kalba ėteisintė kāp regėjuonėnė kalba.

Bova ė tuoki trumpa finansėnė ataskaitėlė – draugėjės pėrmėninks tuo klausėma nesoreikšmėna...

Vėsa ataskaita bova kāp poiki paskaita – kon dėrb „Saulaukis“ ė kėtė truopnė žemaitė. Ė patvėrtinta ana vėinin-gā – ronku pakielėmo ė pasakīmo „Je“...

Vėiningā bova patvėrtinta ė nauji valdība – ta pati senuoji valdība ėš 13 žmuoniū.

PASKAITA

Šiauliū akademėjės, katra dabā priklausa Vėlniaus universitetou, pruofoesorė Maskiliūnienė Džiuljeta papasakuoję api rašituojes Žemaitės ė Višinskė Puovėla bėndristė. Ta bėndristė ėr matuoma ėr enciklopedėjuos. Abo-do esontio pristatuomo vėins par kėta: Žiman-tienė bovosi Višinskė ėtraukta i tautėnė veikla ė paskatinta rašitė, vo Višinskis paragėnės rašitė ė Žemaitė, ė Šatrėjės Ragana, ė Lazdīnu Pe-lieda – dvė sesėris. Višinskis „kalts“, ka bova

■ NUKELTA I 8 PSL.

2025-ųjų „Skaitimā žemaitėškā“

Žemaitėškė skaitimā Plungės biblioteko.

Lapkrėtė 13 dėina Plungės vėišuojuo biblioteko vīka jau 13-asis skaituovu konkursos „Skaitimā žemaitėškā“. Biblioteka tus skaitimus vikda so Plungės savėvaldībė. Patis gerėjė skaituovā īr siuntamis i Skouda, i baigamōji konkursu.

Lapkrėtė 20 dėina i

Skouda R. Granauskė biblioteka sovažiava do šimto geriausiu skaituovu eš vėsuos Žemaitėjės. Biblioteka so savėvaldībės, Skouda žemaitiu draugėjės ē literatu kluba „Nojus“ padiejėmo ton finalėni konkursu šorėngė jau 14-ta karta. Šimeta ons bova skėrts žemaitiu kalbuos propagavėmou ē

Ketvėrtuokė Nakopia Paula ēš Plungės Senamiestė muokīklas – vėsuos Žemaitėjės pradėnoku čėmpėjuonė Skoudė! Plungie ana bova palėkosi ontruo vėituo.

„Ryta“ pagrindėnės muokīklas ontruokā so sava kompozicėjė važiava ēr i Skouda.

5-9 klasiu kategorėjuo laimiejės šeštuoks Ulba Mikuols ēš Plungės Senamiestė muokīklas so komisiėjės pėrmėninkė Kuprelytė Alduono. Ė Skoudė – pėrma vėita!

Daukonta 232-uosiuoms gėmėma metėniems. Jug Skouds īr žemaitiu kalbuos, žemaitėška rašta, žemaitiu dėktantu ē kūribas konkursu pats cėntros!

Konkursā „Skaitimā žemaitėškā“ – poiki pruoga parašītė žemaitėškā a paskaitītė jau parašītus tekstus. Gera pruoga apsėžvalgītė ēr isėklausītė – vo kėik aš pats toro tuos sava gimtuosės žemaitiu kalbuos.

Plungės bibliotekas inf.

Pats geriausias pradėnoku skaituovs Vainausks Juoris Plungie.

Pėrma vėita patiū mažiausiūju būrie pajimosės Bertašiutė Gabėjė ē Latakaitė Eva ēš Plungės luopėselė-darželė „Nykštukas“. Skouds anėdvėm paskirė tretė vėita kompozicėju kategorėjuo.

Kompozicėju kategorėjuo laimiejės darželėnokės Viršilaitė Eva, Jakubauskaitė Saulė, Jankauskaitė Greta – so Uznevičiūtė Ingrido ēš vertėnėma komisėjės.

Keists pasėmatėms

Ka bovu mažiesnis, negalėdavau apsėitė bė žvejības. Dėinū dėinas kiurksuodavau pri Skouda jūras, retā kumet dėdesnė žuvi tesogaudavau, bet vondou traukdava kap magnets. Net sapnie meškerės ēš ronkas nepaleisdavau.

Dabarčiou, ka jau ūgteliejau, žvejuoitė retiau benocino, nes mergelkas pradiejė rūpietė. Vėina tuokė ēsėkliuopėnau – akiū nebalio atėtrauktė, vuo anā pasakitė aplė sava jausmus nedrėso! Ka ēlgesė suopuli būtom lėngviau ēstorietė, pasėjėmiau spiningėnė meškerė ēr ēšmuoviau pri Skouda jūras nervu noramintė. Tuo paprūdė krontėnė betuonouta ēr šėik tėik slīdī... Atsėstuoju ont anuos, švėlpt spininga i vondini. Patrauko vėina karta, ontra... Ont tuos mona blėzgės net nospruogusi līdeka nepasėkabėn! Ronkas ēsmėlka, spininga besvaident. Atsėsedau pasiliētė.

Besiediedams viel aplė sava slapta meilė pradiejau vuožuotė. Mėslėjo, kap būtom gerā, je mona mergėlė dabar ēe atėtom. Tuokiou ruomantėškuo aplinkuo pasėpasakuočia, ka ana monėi žiaurė patink, ka negalio be anuos ramė giventė... Ek, atsėdosau... „Zoikė svajuonės“, – pamėslėjau ēr viel švisteliejau spininga. Besvėisdams netičiuom pasėveizejiau atgal – veizo – mona mergėlė atėin pri jūras. Ėr tou patio muomėnto līdeka nosėtvierė mona blėzgė. Nebžėnau ni kou bedarītė – ar so panelė sveikintėis, ar līdeka loptė ēš vondėns laukuon. Vuo ta bestėjė līdeka tiktās tist muni so vėsa meškerė ēr ivertė i jūra... Juntō, kap so vėso pėlvo golous i vondini...

Kap tuoliau bova, nebatmėno nieka, ka atsėpeikiejau, veizo, bestuovis ēsėbrėdės lig pat bombas vondėnie. Vuo ont kronta stuov mona svajuoniū mergėlė so līdeka ronkuos ēr joukas, sakidama „labas“. Aš anā ērgi tou pati žuodi pasakiau... Tuoks tad bova pėrmāsis vedoms pasėmatėms. Par ontra pasėmatėma līdeku vedō nebgaudiv – sogalvuojuov šin tou iduomiau.

Račkaus Aukšiaus kūrėnīs, katron pasakuoję Ulba Mikuols. Teksts pajimts ēš Skouda bibliotekas svetainės.

Aldona KUPRELYTĖ

Sėjau rūtą, sėjau mėtą....

Nuo senovės Platelių krašte sodybose buvo gėlių darželiai. Dažniausiai gėlių darželių rengė prie gyvenamojo namo (trobos) – dažniausiai vidinėje kiemo pusėje, ar prie namo galo, darželio planas nebuvo įmantrus, geldelė palei trobos šoną, tolėliau stačiakampiai, apvalūs loveliai, kartais apsitaikydavo ir mandresnių, dažniausiai įremini akmenėliais, kuriuos ankstyvą pavasarį

nubalandavo, kartais lovelių kraštus įreminavo karklių vytelėmis, velėna ar augalais. Takelius tarp darželio lovelių barstydavo smėliu. Darželį aptverdavo neaukšta apie 1 metro aukščio lentelių (parakanėlių) arba žiogrine tvorele (ypač senesniais laikais). Darželiuose augino daugiametės: aukskarėlius (dicentra spectabilis); bijūnus ir pinavijas (tai yra tos pačios šeimos gėlės, vieni raudonai anksčiau

žydinčius vadino bijūnais (vaistinis bijūnas – Paeonia officinalis), vėliau žydinčius rožinius, baltus ar tamsiai raudonus – pinavijomis, bet kitos pateikėjos vadino ir atvirkščiai, nėra nusistovėjusio pavadinimo; karklelius (šluotelinis flioksas – Phlox paniculata); liubystus (vaistinė gelsvė – Levisticum officinale); juzapas (vaistinė juozažolė – hyssopus officinalis); baltuosius dobilėlius; bernardinai, kurpeles (mėlynoji kurpelė – Aconitum napellus), mėtas; šaltmėtės; (mėta – Mentha); konvalijas (paprastoji pakalnutė – Convallaria majalis), vokytkas (didysis pentinys – Delphinium elatum), petrelius, šv. Petro raktus (raktažolė – Primula); rūtas (žalioji rūta – Ruta graveolens); geltonus, žieminius jurginus (plunksnalapė rudbekija – Rudbeckia laciniata) sinavadus (paprastasis sinavadas – Aquilegia vulgaris); šparus (vaistinis smidras – Asparagus officinalis); vilkdalgis (mėlynžiedis vilkdalgis – Iris germanica); lauko mirtos (šliaužiančioji žiemė – Vinca minor). Augino ir dvimetes gėles: krikštolus (šiurpinis gvazdikas – Dianthus barbatus); našleles (našlaitės – Viola); žieminės rožės (piliarožė – Alcea rosea); dobilėlius (saulutė – Bellis perennis). Sėjo ir vienmečių gėlių: žemčiūgų (kvapusis pelėžirnis – Lathyrus odoratus); nagatkas (vaistinė medetka – Calendula officinalis); razatas (kvapioji razeta – Reseda odorata); roželes (darželinė rožinė – Lavatera trimestris), levukus, levonasrus (didysis žioveinis – Antirrhinum majus) ir kt. Sodino pilikonus (tulpes – Tulipa); Kalvarijos lelijas (lelija – Lilium); baltas, geltonas lelijas (narcizai – Narcissus); sniegenas (snieguolė – Galanthus); jurginus (Dahlia cultorum). XX a. IV dešimt. pas kaimo, Platelių miestelio moteris atsirado pirmieji kardeliai.

Abelkis prie gėlių darželio Beržore.

Agava prie Platelių dvaro rūmų, 1930 m.

Piliarožės Reginos ir Justino Jonušų sodyboje, 2008 07 18.

A.Kuprelytės nuotr.

Platelių dvaro daržininkai.

Gėlynai prie Platelių dvaro rūmų 1935 m.

Gėlių darželis prie etnografinės sodybos, Medsėdžių k.

A.Kuprelytės nuotr.

Augino vaistažoles darželyje arba darže: trakropes (juodoji drignė – Hyoscyamus niger); durnaropes, šonkas (katžolė); metyles (kartusis kietis) ramunėles. Darželio pašalyje, ar sodybos kieme sodino dekoratyvinius krūmus: baltus ir mėlynus

Gėlynas prieš Platelių dvaro sodybos rūmus, XX a. I ketvirt.

ŽNPD archyvas

priešpilnyje, vasarines irgi sėdavo priešpilnyje, kad gausiau ir ryškiau žydėtų. Žemčiūgus sėdavo po pietų, prieš vakarą, kad gausiau žydėtų ir daug sėklų užaugintų. Iš ryto pasėjus būna daug žiedų, bet mažai sėklų. Darželius prižiūrėdavo sodybos šeimininkė, kai paugdavo dukros. Pateikėjoms patinka tos gėlės, kurios kvopia, gražiai žydi. Gėles (ne tik darželio, o ir laukų) naudojo vaistams, maistui pagardinti, arbatoms. Vasarą, prieš žydėjimą suskindavo, džiovindavo, laikydavo drobinėse terbelėse. Iš gėlių varduvininkams apipindavo kėdes, sekdamo

vainikus ant durų, jauniesiems rūtų vainikėlių segdavo, laidotuvėms vainikus pindavo. Gėles, kadugio šakeles į verbas rišo, žolinių puokštę darė ne tik iš žolynų, bet ir kiečių, piktžolių įvairių javų varpų.

Gėlių iš darželio nedažnai skynė pasimerkimui, kai kurios net draudė skinti; geriau džiaugėsi žydinčiomis darželyje. Kambariye dėl kvapo dažniausiai merkė beržų šakeles, kitas lauko gėles.

Augino ir kambarines gėles: įvairius muškotus (kvapioji pelargonija), pelargonijas (parastoji pelargonija), paliokus (lenkų ašara, fuksija), fikusus, karklelius (ožekšniai), oželius (alijošius), jeronimus (kvapioji pelargonija).

Žydrūnas PILITAUSKAS

Lietuvos skautijos Telšių krašto Plungės Gondingos tunto tuntininkas

Už norą būti civilizuotame pasaulyje – raketos, dronai, tankai ir mirtys

Jie nori gyventi civilizuotame Vakarų pasaulyje, gauti normalų atlyginimą, socialines garantijas, laisvai judėti po pasaulį. Jie siekia, kad valdžioje ir įstaigose nebūtų korupcijos, kad gautų kokybiškas medicininės ir švietimo paslaugas. Jie nori kalbėti savo kalba, ne kažkieno primesta. Jie nori didžiuotis neiškraipyta savo tautos istorija, gerbti iškilus herojus, kūrusius šalį. Bet kaimynas Rytuose nusprendė, kad to laisvės trokštanti šalis negali daryti ir turi gyventi taip, kaip gyvena jie: skurde, mele, šantaže, baimėje. Visa tai apie karą. Karą, kur agresorė Rusija nusprendė, kad Ukrainoje yra „neonaciai“, „atsikuriantys fašistai“, „banderovcai“ ir „rusų žudikai“. Todėl ji esą buvo „priversta ginti rusus“, todėl ji pasiuntė tankus, raketas, dronus į Ukrainą. Kad „išgelbėtų“ ten „kenčiančius“ rusus. Likimo ironija, bet pirmiausia rusai sunaikino, sulygino su žeme būtent tuos Ukrainos regionus, kur gyveno rusakalbiai...

Vakarų pasaulis, ilgai gyvenęs ramybėje ir taikoje, sunkiai galėjo patikėti, kad karas Europoje gali vykti šiame amžiuje, kur kiekvienos šalies suverinitetas ir apsisprendimas, kur eiti ir kuo būti, neginčijamas, o teisė – aukščiau visko. Gal todėl tokia milžiniška Vakarų pasaulio parama šaliai, kurią užpuolė diktatoriaus Putino valdoma Rusija. Parama, kurią teikia ne tik valstybės, tarptautinės institucijos, bet ir pavienios įmonės, organizacijos, žmonės. Prie jų maža dalelyte prisideda ir Plungės skautai.

DRAUGYSTĖS, PARTNERYSTĖS IR PAGALBOS PRADŽIA

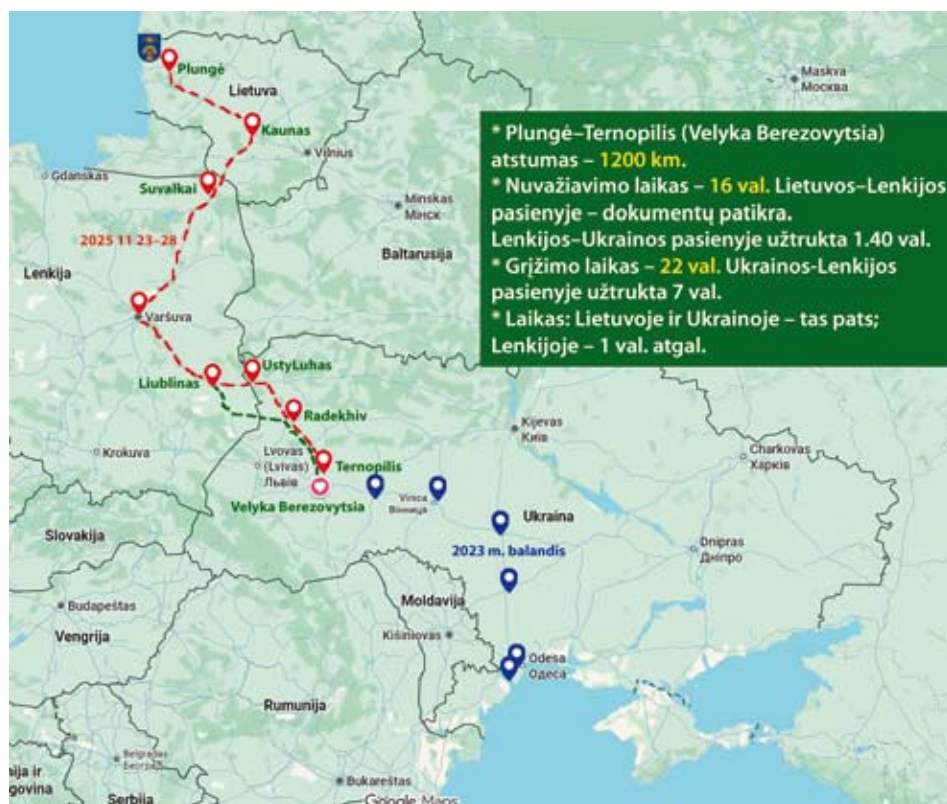
Nuo Rusijos agresijos – karo, kurią okupantai vadina „specialiąja karine operacija“, prieš Ukrainą pradžios 2022 metais tarp Lietuvos ir Ukrainos žmonių užsimezgė ypatingas ryšys. Karo niokojamai šaliai tiek Lietuvos valstybė, tiek verslas, tiek įvairios organizacijos ar paprasti žmonės stengiasi padėti, kuo gali. Prasidėjus karui, nemažai lietuvių į savo namus priėmė Ukrainos pabėgėlius, padėjo jiems įsikurti Lietuvoje, rinko ir teberenka labdarą ar aukoja pinigus.

Į bendrą paramos rinkimą ir pagalbą teikimą ukrainiečiams nuo pat karo pradžios įsijungė ir Lietuvos skautijos Plungės Gondingos tuntas (asociacija „Plungės skautai“). Skautai ukrainiečių pabėgėlių vaikams nemokamai organizavo edukacijas, priėmė juos į savo stovyklas, o kai kurie vadovai apgyvendino juos savo namuose.

2023 m. pavasarį Plungės skautai, surinkę labdarą, prie kurios labai prisidėjo Švedijos Boksholmo organizacija „Vanner emellan“, ją nuvežė į Čornomorską.

Tais pačiais metais skautiškoje Baltučių sodyboje Smilgiuose įvyko tarptautinė stovykla „United Wer Stand“, kurioje dalyvavo ne tik Ukrainos pabėgėliai, gyvenantys Lietuvoje, bet ir iš pačios Ukrainos atvykę skautai.

2025 m. vasarą, Plun-

Mūsų kelionės maršrutas vykstant 2023 m. (raudona ir mėlyna spalva) bei 2025 m. (tik raudona spalva).

gės skautų kvietimu, Telšių krašto skautų stovykloje „Trikojis“ stovyklavo 41 skautas iš Ukrainos, Velyka Berezovytsia miesto (Ternopolio apskritis). Skautai kartu su Plungės rajono savivaldybe apmokėjo jų pragyvenimo ir poilsio išlaidas Lietuvoje. Beveik dvi savaites trumpam pabėgę nuo karo baisumų ukrainiečiai ne tik stovyklavo, bet ir turėjo progos pasimėgauti Baltijos jūra, susipažinti su Palanga, Plunge, Žemaičių Kalvarija. Būtent čia, vienoje svarbiausių Lietuvos dvasios šventovių, per didžiuosius Žemaičių Kalvarijos atlaidus žemaičiai vėl parodė savo atjautą ir pagarbą kariuonės šaliai: maldininkai atsiliėpė į kunigų kvietimą paaugoti pinigų atvykusiems ukrainiečiams.

Plungės skautų ir visuomenės surinkta labdara.

Kaip vėliau, po grįžimo į Ukrainą, parašė vienas vadovų Igor Drapak,

ukrainiečiai buvo nustebinti mūsų dosnumu ir pagalba – per pusantros

Lenkijos pasienyje su Ukraina nusidriekė didžiulės eilės sunkvežimių.

valandos suaukota nemaža suma, už kurią jie kariams fronte nupirko energijos stoteles „BanderPower“.

Taip prasidėjusi Plungės skautų ir ukrainiečių draugystė pradėjo plėstis. Tų pačių metų rudenį skautai vėl paskelbė renkantys labdarą. Šįkart ne tik pinigines aukas, bet ir daiktus, ypač lietuviškus saldumynus. Plungės Gondingos tuntas labai dėkingas žmonėms ir organizacijoms, kurios buvo neabejingos ir atsiliėpė į skautų prašymą: *vieni pirmųjų aukojo patys skautų vadovai, Telšių Žemaitės gimnazijos 69 laidos (1990 m.) abiturientai, Plungės rajono savivaldybės administracijos darbuotojai ir meras Audrius Klišonis, skautų tėveliai ir patys skautai, Plungės technologijų ir verslo mokyklos direktorius Audrius Misiūnas, Plungės „Ryto“ mokyklos moksleiviai, Telšių vyskupijos generalvikaras Vilius Viktoravičius, parduotuvių tinklo „Pagardenis“ savininkas, vienas pirmųjų Plungės skautų (1995 m.) Robertas, Algirdas Pečiulis ir kt. Pats skautiškas vienetas ukrainiečiams skautams padovanojo miegmaišių, kirvių, žibintuvėlių, lankų su strėlėmis ir kitokių daiktų.*

Daiktų pririnkta tiek, kad vos vos tilpo į skautų automobilį „Chrysler Voyager“. Tiesa, dar liko ir trys vietos kelionės dalyviams: Lietuvos skautijos Telšių krašto seniūnui Tadiui Rokui Gečiui, šių eilučių autoriui – Plungės Gondingos tunto tuntininkui ir vairuotojui Giedriui Proscevičiui. Išvykimas buvo numatytas lapkričio 23 d. ankstų

rytą, o pati labdara buvo pristatyta tos pačios dienos vėlyvą vakarą – po 16 val. kelionės.

KELIONĖS TIKSLAI

Klausantis ukrainiečių pasakojimų, Telšių krašto stovykloje skaudu buvo girdėti, kiek žmonių žūva beprasmiam kare: lieka vienišos mamos su vaikais ar net tik vaikai, vieniši seneliai... Gal todėl vienas iš svarbesnių kelionės tikslų buvo surinkti paramą šiai žmonių kategorijai. Juo lab, kad artėjo Kalėdos, kai visi tikisi nors mažo stebuklo. Skautai paprašė aukoti lietuviškus saldumynus, kojines, dantų pastą ir šepetėlius bei pinigus. Surinkę nemažą kiekį saldumynų, juos supakavo į daugybę maišiučių – kad kuo daugiau žmonių pasiektų mažos dovanėlės. Šią misiją atlikti pasirinkome Velyka Berezotysia skautus.

Antras tikslas buvo perduoti piniginę auką, kad už juos būtų nupirkta tai, ko reikia fronte esantiems Ukrainos kariams. Žinoma, vienas iš tikslų buvo aplankyti bičiulius brolius ir seses skautus, kurie vasarą lankėsi Lietuvoje.

Ketvirtas tikslas – savo akimis pamatyti, kaip pasikeitė Ukraina per dvejus su pusę metų nuo pirmo vizito, kai ten vežėme labdarą.

Penktas tikslas atsirado prieš pat kelionę. Likus kelioms dienoms iki mūsų išvykimo, rusai raketomis ir dronais apšaudė Ternopilį: raketos skriejo į gyvenamuosius daugiabučius ir įmo-

■ NUKELTA Į 5 PSL.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

nių komercines patalpas, sandėlius. Žuvo daug nekaltų žmonių, buvo daugybė sužeistų. Rusai vėliau skelbs, kad taikosi „išimtinai tik į karinius objektus“. Pasirodo, jiems kariniai objektai yra daugiabučiai namai, elektros stotys, dujų perpumpavimo stotys ir kiti civiliniai objektai.

Todėl norėjome savo akimis pamatyti tas vietas, kur rusai taikosi.

Dar vienas tikslas – informuoti brolius ir seses skautus iš Velyka Berezovytsia, kad Plungės skautai, padedami Plungės rajono savivaldybės, ir 2026 metais gali priimti juos Lietuvoje, Plungėje. Be skautų stovyklos planuojamos ir kitos prasmingos veiklos bei jų kelionės po Lietuvą.

Ir bene svarbiausias kelionės tikslas – tai paneigti Rusijos, kartu ir kai kurių mūsų tautiečių skleidžiamą dezinformaciją apie karą Ukrainoje. Net tarp mano feisbuko „draugų“ yra tokių, kurie tvirtina, kad Ukraina užpuolė Rusiją, kad Ukraina ir Vakarai kalti dėl karo. Esą, kam Ukrainai reikia soti į NATO ar Europos Sąjungą – juk ji gali būti Rusijos įtakos zonoje arba kaip nepriklausomybę beveik praradusi ir greit dar viena Rusijos sritimi tapsianti Baltarusija. Mūsų, kelionės dalyvių, realūs pasakojimai kitiems, straipsniai, paremti savo akimis matytais faktais, foto vaizdais, nukentėjusių žmonių pasakojimais – pats geriausias būdas paneigti sklindančią dezinformaciją apie karą Ukrainoje.

KAIP VISADA, NAVIGACIJA VEDĖ „GERIAUSIAIS KELIAIS“

Galime pasidžiagti, kad oras (kaip ir keliai), bent iki Varšuvos, kelionės dieną pasitaikė geras ir gan greitai pasiekėme Lenkijos sostinę. Čia šiek tiek atsirado nerimo, nes pasukus link Liublino, pradėjo ne tik snigti, bet ir stipriai pustyti, tad mūsų greitis sumažėjo ir atsirado tikimybė, kad iki vėlaus vakaro neatvyksime į vietą. Tačiau maloniai nustebino, kaip greitai ir gerai veikia Lenkijos kelių tarnybos – magistraliniai keliai buvo

Mus apgyvendino neseiname daugiabutyje, 7 aukšte.

Velyka Berezovytsia skautų vadovams pirmą perdavėme surinktą auką, vėliau ir kitą paramą.

valomi nedelsiant, tad mes vėl galėjome važiuoti normaliu greičiu.

Įdomu, kad nors Lenkijoje labai geri keliai, tačiau prie pagrindinių kelių sunku rasti degalinių. Ir jei kas sako, kad Lenkijoje degalai yra pigesni, siūlyčiau patiems nuvykti ir pasižiūrėti. Lietuvoje, ypač tarp Kauno ir Lenkijos, dyzelino 1 litro kaina buvo 1–3 centais mažesnė.

Dėmesį atkreipė ir tai, kad, palyginus su Lietuva, kiek bevažiavome Lenkijoje, labai mažai matėsi Saulės elektrinių – vos dvi ar trys, nors fermerių ūkinių ar žmonių gyvenamųjų pastatų, tinkančių joms įrengti – į valias. Tas pats pasakytina ir apie vėjo jėgaines. Žinoma, gal, pasukus toliau nuo magistralinių

kelių, vaizdas būtų visai kitoks...

Kaip ir pirmojoje kelionėje prieš dvejus su puse metų, mūsų navigacija vėl mus šiek tiek pavedė: dėl to mes praradome keletą valandų. Parodžiusi, kad nuo Liublino važiuoti link Lvivo nerekomenduojama dėl kamščių (?!), navigacija mus nukreipė į Chelmą (dar Lenkija) ir Liubomilį (Ukraina). Artėjant link Lenkijos ir Ukrainos sienos, kelias pradėjo prastėti – pasijutome lyg į Lietuvą grįžę. Netrukus kilo abejonių, kad važiuojame ne ten, nes link Ukrainos važiuavo beveik vien tik „fūros“. Mūsų spėlionės pasitvirtino, kai pasiekėme pasienį: lenkų pasienietis, pamatęs mus, priėjęs mandagiai paklausė, „ar turime diplomatinis pasus“?

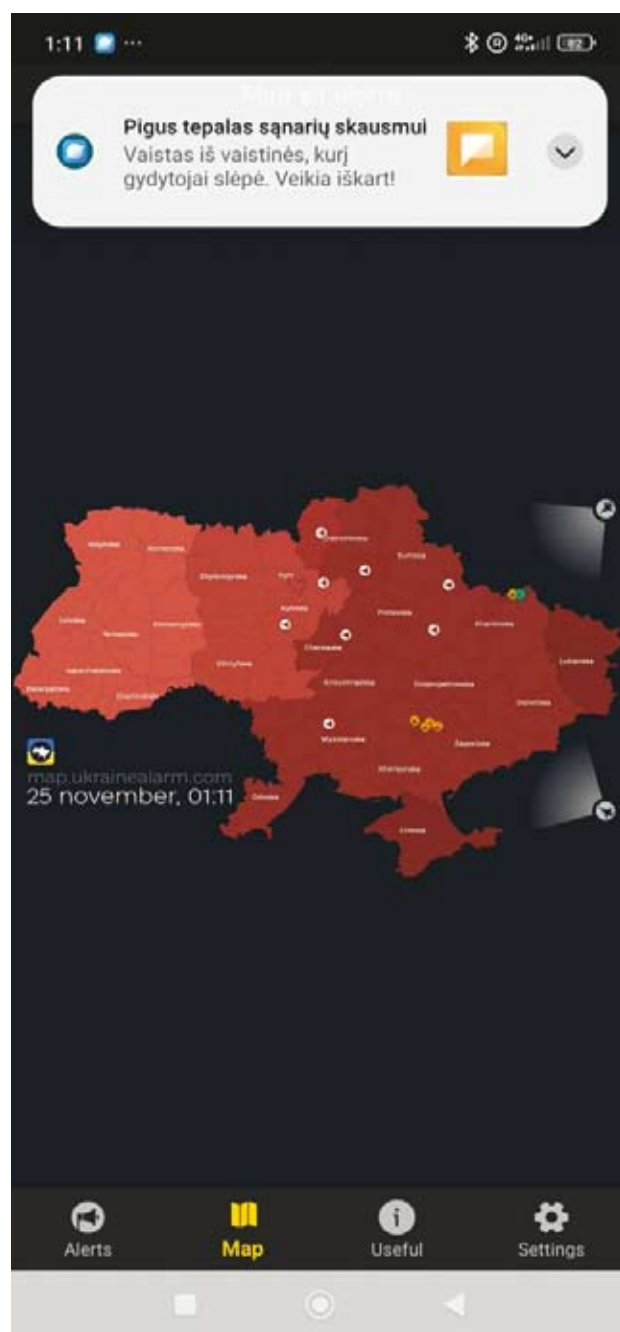
Aišku, kad neturime. Išgirdęs mūsų atsakymą, mandagiai (bet lenkiškai) paaiškino, kad čia gali pravažiuoti tik sunkvežimiai ir lengvosios mašinos su keleiviais, turinčiais diplomatinis pasus. O mums reiktų važiuoti į Ustyluhą – į Pietus...

Dar kiek pasikankinę „lietuviškais keliais“, pagaliau pasiekėme ir minėtą pasienio punktą, kur sieną perėjome gan greitai – per pusantros valandos.

Čia mūsų vakarietiškas pasaulis baigėsi akimirksniu: navigacija ir toliau vedė keistais tragiškos būklės keliais: jokių šviesų atspindinčių stulpelių pakelėse, jokio apšvietimo kaimuose, daugumoje vietų – didžiulės duobės, medžiai iki pat kelkraščio, o dar karts nuo karto išdygda vo vietos gyventojai be atšvaitų. Kartais atrodė, kad jie tiesiog siekia, kad juos partrenktų automobilis. Mūsų greitis

vietomis krito iki 30 km per valandą ir jau beveik buvome įsitikinę, kad į vietą atvyksime labai labai vėlai. Jei ne navigacija, net nebūtume žinoję, kur koks kaimelis ir kokia gatvė. Visgi po kurio laiko pasiekėme Radekhivą – kelias pagerėjo ir galėjome važiuoti greičiau.

Skirtingai nei prieš tai buvusioje kelionėje, prie miestų nebebuvo patikros postų. Netrukus pervąžiavome Lopatynę, Berlyną (tikrai taip), Zalistcę ir pasiekėme srities sostinę Ternopilį. Artėjant link daugiau kaip 220 tūkst. gyventojų turinčio miesto, kelias vėl pagerėjo ir tapo panašus į mūsų Kuršėnų–Palangos kelią. Vietomis atsirado ir daugiau apšvietimo, net miestelių užrašai ukrainiečių ir anglų kalbomis. Pervąžiavę Ternopilį, pasiekėme jo „priemiestį“ – Velyka Berezovytsia miestelį – galutinį savo tašką.

Speciali programėlė informuodavo apie link tos apskrities atskriejančias raketas ir dronus bei iš kur jie buvo paleisti (laivų ar lėktuvų). Šiame žemėlapyje parodyta, kad lapkričio 25 d., 1.11 val. atakuota visa Ukraina. Kur raudona spalva tamsesnė, ten pavojus didesnis.

RUSŲ TERORAS

Mus pasitiko vasarą Lietuvoje viešėję skautų vadovai Oksana ir Igoris, kurie mielai užleido savo butą devynaukščiame name mūsų viešnagės metu.

Trumpas instruktažas kaip elgtis pavojaus (raketų ir dronų antskrydžio metu) metu, kaip naudotis specialia programėle telefone, informuojančia apie atlekiančias raketas ir dronus, šiltas ir malonus pokalbis valgant vėlyvą vakarienę, mūsų kelionės norų ir planų aptarimas bei piniginių aukos perdavimas. Taip pat buvome informuoti, kada atjunginama elektra, kad atsargiai naudotumėms liftu (gyvenome 7 aukšte), nes jei dings elektra, tai ten ir pasiliksimė. Po to turėjo būti poilsis – miegas. Bent mes taip tikėjomės...

Koks Rusijos teroras vykdomas prieš Ukrainos gyventojus pajutome vos už valandos – po 1 val. nakties suveikė programėlė, kuri parodė, kad link Ternopilio apskrities lekia raketas ir dronai. Kadangi neturime patirties, kaip elgtis tokiu atveju (mums rekomendavo atsikėlus būti koridoriuje – esą čia saugiausia...), mes nutarėme, kad saugiausia bus sprukti į lauką, nes pamačius kaip atrodo rusų sunaikintas daugiabutis Ternopilyje, nekilo jokie noro pasilikti 7 aukšte esančio buto koridoriuje...

Lauke buvome ne mes vieni – išėjusių kaukiant sirenoms buvo ir ukrainiečių: kai kas sėdo į mašinas ir išvažiavo, kai kas bandė patekti į slėptuvę po vienu iš daugiabučių (keista situacija gavosi: tas, kas turėjo atrakinti slėptuvę – rūsį – pats neatėjo...), o kai kas, kaip ir mes, tiesiog stovėjome kieme ir aptarinėjome „nuotyki“. Po pusvalandžio aliarmo signalas informavo, kad pavojus praėjo. Pamanėme, kad gal ukrainiečiai numušė atskriejančias raketas ir dronus, o gal jie patys nedaskrido... Nusiteikę poilsiui, grįžome atgal į butą ir... už poros valandų situacija vėl pasikartojė. Taip dukart per naktį rusai specialiai atakuoja Ukrainą ir terorizuoja jos gyventojus...

BUS DAUGIAU.

Saugome kryždirbystės paveldą

2025 m. Žemaitijos nacionalinio parko direkcija vykdo projektą „Žemaitijos kūrėjai: Stanislovas Riauba ir Liudas Truikys“. Dalis projekto veiklų skirta kryždirbystės paveldo išsaugojimui. Vasarą vyko jaunųjų menininkų kūrybinė stovykla „Kryždirbystės paveldas Platelių krašte“ (restauruoti 2 koplytstulpiai, trys koplytėlės, keturios informacinės lentos), ankstyvą rudenį įvyko dar viena tautodailininkų kūrybinė stovykla (sukurtos trys koplytėlės prie medžio), jaunimui vestos kryždirbystės paveldo edukacijos. Lapkričio pabaigoje Platelių dvaro sverne kultūros paveldo specialistai susirinko į diskusiją „Kryždirbystės paveldas. Tradicijos, išsaugojimo iššūkiai“. Renginyje dalyvavo: Rūta Končiūtė-Mačiulienė (Mažeikių rajono savivaldybės administracija), Aurelija Ričkusienė (Kultūros paveldo departamento prie KM Telšių – Tauragės teritorinis skyrius), Antanas Vaškys (Žemaitijos nacionalinio parko direkcija), Gintaras Ramonas (Plungės rajono savivaldybės administracija), tautodailininkai. Diskutuota apie žemaičių kryždirbystės paveldo savitumą, nuolatinį

paveldo saugojimą, visuomenės švietimą ir kitas šio paveldo išsaugojimo problemas ir galimybes.

Projektą remia Lietuvos kultūros taryba, Plungės rajono savivaldybė.

Žemaitijos nacionalinio parko Kraštovaizdžio apsaugos skyriaus specialistė (kultūrologė) Aldona Kuprelytė

Aldonos Kuprelytės nuotr.

„Netikintysis paklausė: „Kas yra tiesa, o kas – melas?“

Netikintysis – tas, kuris niekuo netiki, kuris mano, kad viskas yra atsitiktinumas arba turi mokslinį paaiškinimą. Ne, gyvenimas neturi mokslinio paaiškinimo. Mes net niekada nesužinosime, kada įvyko Didysis sprogimas ir kas jį sukėlė. Netikintieji sakė Pasterui: „Jūs visada kalbate apie sielą, o mes skrodėme 100 tūkstančių lavonų ir niekada neradome jokio sielos pėdsako...“ Pasteras jiems atsakė: „Kai jūsų mama mirs, supjaustykite ją į tūkstantį gabalėlių ir pabandykite rasti meilę, kuria ji jus mylėjo.“ Antuanas de Sent-Egziuperi priverčia Mažojo princo draugą pasakyti: „Tai, kas svarbiausia, nematoma akimis.“ Tai, kas nematoma, svarbu. Tai, ką matome, įvyksta dėl to, kas nematoma. Dėl nematomos meilės jūs gimėte, ir dabar aš jus matau. Dainoje yra kažkas, kas pranoksta žodžius, tai, kas perteikiama, yra energija.“

Facundo Cabral (1937–2011), Argentinos dainininkas ir dainų autorius

Iš ispanų kalbos vertė Genutė Matevičiūtė

Iliustracijos iš soc. tinklų

„Laimė nėra tokia reikli kaip mes. Ji tenkinasi mažu. Tai tyli būtybė, atsiskleidžianti tik tyloje ir mažuose dalykuose. Tai saulės spindulys, išpystantis pro durų plyšį, tai atversta knyga, garuojantis kavos puodelis, tai gatvėje žaidžiantys ir besijuokiantys vaikai, tai pramerkti akis ir matyti. Tai buvimas čia. Tiesiog čia. Ramybėje su savimi.“

C. Rambert

Iš prancūzų kalbos vertė Genutė Matevičiūtė

Iliustracija iš soc. tinklų

Žemaitių kalėnduorios 2026

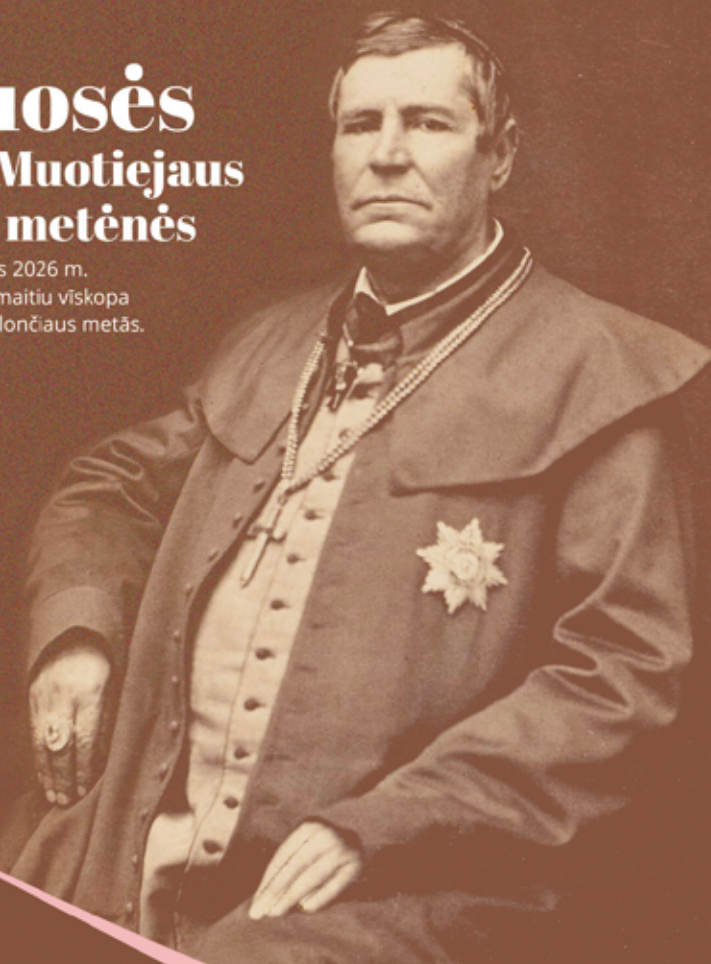
Lėdams nu 1991 metu

225-uosės Valončiaus Muotiejaus gėmėma metėnės

LR Seims 2026 m.
paskelbė Žemaitių vėskopa
Muotiejaus Valončiaus metės.

„Douk, Viešpatie, ka Žemaitė
so Lietovės skaititom, vuo skaitīdamė
gautom dvasėnė nauda“

Valončios Muotiejos

01 • sausis

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

02 • vaseris

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

03 • kuovs

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

04 • balondis

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

05 • gegožė

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

06 • biržielis

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

07 • lėipa

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

08 • rogpiūtis

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

09 • rogsiejis

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

10 • spalīs

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

11 • lapkrėtis

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

12 • groudīs

Pr	An	Tr	Ke	Pe	Še	Se
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

VALSTĪBĖNĖS ŠVĖNTĖS

Sausė 1 – Naujų metų, Lietuvos vieliavas dėina.

Vasė 16 – Lietuvos Valstībės atkūrėma dėina.

Kuova 11 – Lietuvos Nepriklausomībės atkūrėma dėina.

Balondė 5–6 – Šv. Velīkas.

Gegožės 1 – Tarptautėnė darba švėntė.

Gegožės 3 – Muotėnas dėina.

Bėrželė 7 – Tieva dėina.

Bėrželė 24 – Juonėnės.

Lėipas 6 – Lietuvos Valstībės, Mindauga karūnavėma dėina.

Rugpiūtė 15 – Žuolėnė – Šv. Mergelės Marėjės jiemėms i Dongo.

Lapkrėtė 1 – Vėsū Švėntūju dėina.

Lapkrėtė 2 – Vielėnės – mērūsūju atmnėma dėina.

Groudė 24 – Šv. Kūčės.

Groudė 25–26 – Šv. Kaliedas.

ATMINTĖNAS DĖINAS

Sausė 1 – Pasaulėnė taikuos dėina.

Sausė 6 – Trīs karalė – Kristaus apsėreiškėms.

Sausė 13 – Laisvės gīnīju dėina.

Vasė 14 – Šv. Valentėna, isėmīliejieliu dėina.

Vasė 17 – Ožgavīenės.

Vasė 18 – Pelenū dėina. Gavīenės pradė.

Vasė 21 – Tarptautėnė gīmtuosės kalbuos dėina.

Kuova 4 – Švėnta Kazimiera – Lietuvos gluobiejė dėina.

Kuova 9 – Lietuvos varda dėina.

Kuova 16 – Knīgnėšė dėina.

Kuova 19 – Švėnta Jūzapa – Vėsutėnės baīnīčės gluobiejė dėina.

Kuova 20 – Žemės dėina.

Kuova 29 – Verbas.

Balondė 1 – Malagiu dėina – Aprīlios.

Balondė 12 – Atvelīkis.

Balondė 15 – Tarptautėnė kultūras dėina.

Balondė 23 – Švėnta Jorgė – ontruojė Lietuvos gluobiejė dėina.

Gegožės 1 – Lietuvos istuojėma i Eurūpas sąjunga dėina.

Gegožės 7 – Spauduos atgavėma, kalbuos ėr knīngas dėina.

Gegožės 9 – Eurūpas dėina.

Gegožės 15 – Tarptautėnė šėimuos dėina.

Gegožės 17 – Vāka dėina.

Bėrželė 3 – Sąjūdė dėina.

Bėrželė 14 – Tautuos gedola ėr vėltėis dėina.

Lėipas 2–12 – Žemaitiu Kalvarėjės atlaida.

Lėipas 13 – Žemaitiu tautuos vėinībės, Dorbės mūšė dėina.

Lėipas 17 – Pasaulėnė lietuviu vėinībės dėina.

Lėipas 26 – Križiū kalna atlaida.

Rogpiūtė 23 – Jouduojė Kaspėna ėr Baltėjės kelė dėina.

Rogsiejė 1 – Taikuos, muoksla ėr žiniū dėina.

Rogsiejė 7–15 – Šėluvuos atlaida.

Rogsiejė 22 – Priš 790 m. (1236 m.) Saulės mūšis – Šiauliū miesta gėmėma dėina, Baltu vėinībės dėina.

Rogsiejė 26 – Eurūpas kalbū dėina.

Spalė 1 – Tarptautėnė pagīvenosiu žmuoniū dėina.

Spalė 5 – Tarptautėnė muokītuoju dėina.

Spalė 15 – Tarptautėnė baltuosės lazdelės dėina.

Spalė 25 – Lietuvos Kuonstitucėjės dėina.

Lapkrėtė 23 – Lietuvos kariū dėina.

Lapkrėtė 29 – Advėnta pradė.

SVARBĖS SOKAKTIS

1251 metā – priš 775 m. Tveru mūšis, katramė žova konėgākštīs Vikints.

1441 metā – priš 585 m. Lietuvos dėdītīs koinėgākštīs Kazimiers soteikė žemaitėms privėlegėjė.

1771 m. sausė 15 d. – priš 255 m. Večiūs

(Skouda r.) gėmė Pabriėža Jurgis Ambraziejės.

1776 m. sausė 9 d. – priš 250 m. Karvātiūs

(Nėringa) gėmė Rieza Martīns Liodvėks.

1801 m. vasė 28 d. – priš 225 m. Nasriėnūs

(Kretingas r.) gėmė Valončios Muotiejės.

1871 m. balondė 23 d. – priš 155 m. Pakalniškiūs (Šėlalės r.) gėmė Rauduonis Antans – skulptuorios, knīgnėšīs.

1886 m. kuova 13 d. – priš 140 m. Juoniškiė gėmė Kimontātė – Čiurliūnienė Suopėjė.

1886 m. gegožės 16 d. – priš 140 m. Ariuogaluos (Raseiniū r.) gėmė Šalkauskis Stasīs.

1926 m. balondė 4 d. – priš 100 m. ikorta Telšiū vėskopėjė.

1936 m. lapkrėtė 15 d. – priš 90 m. Šiauliūs ikorts Žemaitiu raštuoju sombūris.

1996 m. sausė 6 d. – priš 30 m. Telšiūs vėrš „Alkas“ muziejiaus pėrma karta ėškelta atkorta Žemaitėjės vieliava.

LR Seims 2026 m. paskelbė
Žemaitiu vėskopa Muotiejiaus Valončiaus,
Lietuvuos radėjė,
Lietuvuos Helsėnkė gropės,
Balė Grajauskė, Konkliu metās.

Ėšlėda Šiauliū Žemaitiu kultūras draugėjė „SAULAIKIS“
Dailininkė R. Šėikovienė

Teksta tvarkė J. Tamulis, J. Pabrieža
Spausdėna UAB „Šiauliū spaustovė“

Šiauliū „Saulaukė“ Dėdiuoja Soeiga

ATKELTA ĖŠ 1 PSL.

itvėrtints muotrėškūju rašims, – jug lig XIX omžiaus gala muotrėškas mėnkā tarašė – jė tik lėnkėškā a prancūzėškā. Daujuotītė Viktuorėjė ir parašiosi truopnė: Višinskė akademėjė...

Višinskis so Jablonskio ē kėtās raštingāsės ivertėna pėrma rimta Žimantienės rašėni „Pėrslības“, pārvadėna i „Rodėns vakara“, atėdavė spausdintė, vo rašituojė soteikė Žemaitės slaptavardi. Višinskis sopažindėna Žemaitė so Petkevičaitė Gabrielė ē lėipė parašitė komedėjė. Pats Višinskis bova kėits publicists. No soprata, ka gruožėnė literatūra nier anuo stėpriuoji posė. Muokėnė pranuokst sava muokituoji...

2025–ėijė – Žemaitės ē Višinskė Puovėla metā: priš 180 metu Bokontie gėmė Beniošėvičatė Jolėjė, vo priš 150 metu Ušnienūs gėmė Višinskis Puovėls. Kāp tuo paskaituo sakė Maskuliūnienė – abodo dabā ēšgėvėnontio tėkra renesansa. Šiauliū apskrėtėis Puovėla Višinskė vėišuoji biblioteka ēslėda anuo publicistikos rinkėni. Vo Žemaitės garsiuoju koskelė jau pasėdarė tėkro prekėnio žėnklo – kāp žemaitėška ožsėpīrėma, tvėrtībės simbuolis, kāp jaunatvėška gīvastin-goma simbuolis, kāp muotrėškūju savėvertės simbuolis. No jau tėkros trends...

Lektuorės Maskuliūnienės tievielis Šimkos Kazimiers bova gėmės ēr augės tarp Vaiguvuos ēr Užvėntė – grīnakraujis dūnininks. Vo paskaita bova lietovėškā. No bova ruoduomas skaidrės – ē vėskon galiejė poikiausė soprastė...

PARUODA

Stuojė 2025–ėijė – Višinskė metā. Pabrieža Jūzaps nuejės pas Višinskė bibliotekas

Maskuliūnienės Džiuljetas paskaituo „Žemaitės ēr Višinskė bėndrīstė“.

Butėnienės Astas sokorts ekslibrisos (lėna raizėnīs).

Ekslibrisu paruoduo „Kėlk ēr kelk“.

Paminklos Višinskiu Šiauliūs (skulptuorios – Žirgulis Stasīs).

direktuorio Maskuliūna Bruonio. Bova pašne-kints bibliotekas paruodū kuratuorios – grafėks Janulis Vaiduots. Douta žėnė vėsimis mėnėnin-kams – daruom ekslibri-

sus Višinskiu. Ė metu galė jau bova 46 autuoriu sokortė 119 ekslibrisu!

Istuorėjės muziejou veikė tū ekslibrisu paruoda „So ekslibriso kėlk ēr kelk“. Vo Dėdiuojuo

„Saulaukė“ kalėnduoriaus 2026-īsims dailėninkė Šeikovienė Rasa.

Grafikas mena kūries Janulis Vaiduots.

Šiauliū apskrėtėis Puovėla Višinskė vėišuosės bibliotekas logotips gīvā...

Folkluora ansamblė „Platelė“ vaidėnėms.

Soeiguo bova pristatīts ēr ekslibrisu kataluogs „Kėlk ēr kelk“. Vėina ekslibrisu autuorė Braza Lolita vardėna dalīvavosius mėnėninkus, vo pats Janulis teikė kuožnam po kataluoga, katrū „Šiauliū spaustovė“ ēšspausdėna tik 100. Ė dā – leidėnīs ir dvėkalbis. Ėr ontruoji kalba po lietoviu ir ne angļu, vo žemaitiu, – torem Pabriežas rašėni „Vėšinskis Puovėls ēr Šiaulė“.

KALĖNDUORIOS

„Saulaukė“ 2025–ūju žemaitėšks kalėnduorios bova skėrts Žemaitė ē Višinskiu. Vo Dėdiuojuo Soeiguo pristatīts kalėnduorios 2026-īsims ir skėrts Valončiou Muotiejou – anuo 225–uosiuoms gėmėma metėniems. Datas sorėktavuoję Tamulis Juons, vo žemaitėškā vėskon sotvarkė pats Pabrieža.

36–oji „Saulaukė“ kalėnduorio pristatė anuo dizainerė Šeikovienė Rasa. Ana stebiejosi dā vāks būdama, dā Duovainiu kaimė gīvėndama, dā Platelius basėmuokīdama, – kāp vīskops Valončios rūpėnuos žmuoniū švėitėmo. Jug Žemaitiu vīskopīstie bamaž nablėka žmuogaus, katras nemuokie-tom skaitītė. Vo bova Valončios pats pėrmāsīs žemaitiu vīskops – ne ēš bajuoru.

Menėninkė davė ē kalėnduoriaus nauduojėma instrukcėjė. Kumet tik padarā gera darba – pasėjemi paišėli ēr apėbrieži ton dėina rauduonā. Ė kumet metu galė kalėnduorios margies – žė-

nuosi, ka mūsa gīvėnėms būs prašvėisiejės...

Vėsė Dėdiuosės Soeigas dalīvė gava duovėnū po naujōji kalėnduorio.

VAIDĖNĖMS

Ont galū gala – Al-mėna Aivara vaduo-vaujėms Žemaitėjės nacparka folkluora ansamblis „Platelė“ ēr anū vaidėnėms „Žemaitė“, katras po pėrmo bova paruodīts par Petrėnės, par Plateliu miestėlė švėntė. Pruogramuo – ē Žemaitės etnografėnė vaizdelė: truoba, suodnos, daržielis. Vo jug parašitė tus vaizdelius paragėna tas pats Višinskis. Studėjoudams Petrapėlie, ons liōb parvažious i Ušnienus, klausėnies, ožrašėnies, paveikslous. Ė rašīs dipluomėni darba „Antropoluogėnė žemaitiu charakteristika“.

Vaidėnėmė – ē senuobėnės žemaitiu dainės, šuokė. Ėr ēštraukelės ēš Žemaitės autobiografėjės. Mūsa klasikė vėskon gava rašitė lietovėškā – valog Jablonskė. No platelėškė kalba „atstatė“ ē poikiausė vaidėn žemaitėškā (vaidėnėma teksts bova atspausts „Žemaičių saulutė“ – 7 ēr 8 nūmeriūs).

Vaidėnėms pabėngts poikės žuodės: „Ėtė sava kelio, sėiktė gera kėtims – tuoks Žemaitės gīvėnėms“. Ė tumet – pluojėmā, sveikėnėmā, apduovėnuojėmā, „Juonė pastuogė“... Kāp dainiava „Platelė“:

– Jau saulelė lėdas, atėn vakarielis...

Vaitkaus Kėstotė nuotr.

Plungė

RENGĖJAS – DRAUGIJA „SAULUTĖ“

LEIDŽIAMAS NUO 1994 M. SPALIO 4 D.

ISSN 1822-6817

RĖMĖJAS –
PLUNGĖS RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Draugijos „Saulutė“ 2025 m. projektas „Gyva kalba – gyva tauta“, skirtas Žemaitiško rašto metams.

Draugijos „Saulutė“ 2025 m. projektas „Iš žemaičių žemės atėję“.

Redaktorė
Kristina Paulauskaitė

Leidėjas
Ž. Piltauskio IV (Nr. 680008)
Slyvų g. 8, Kaušėnai, 90175
Plungės r.
Tel. +370 682 56 996.

„Žemaičių saulutės“ bendradarbiai:
Alma Riebzdaite, Nijolė Jankuvienė,
Dalia Šimkutė, Virginija Liutikaitė, Otilija Juozapaitienė, Aldona Kuprelė,
Lidija Šimkutė (Australija), Genutė Matevičiūtė, Kristina Piltauskienė,
Kęstutis Vaitkus, Zita Jonušaitė, Alma Šakienė.

Partneris: Plungės viešoji biblioteka

Spaudė Ignatkų spaustuvė
ul. Przemysłowa 26, 16-001 Kleosin

Straipsnių ir laiškų autorių
nuomonės gali nesutapti su
redakcijos nuomone.

Maketavo Žydrūnas Piltauskas

Tiražas – 1000 egz.

Laisvės al. 19,
LT-90157 Plungė
Tel. +370 614 65 329.
e. p.
zemsaulute@gmail.com